

Številka: 00701-1/2016-UN/118 (UN04)
Datum: 10. 1. 2017

Zadeva: ZBIRNO POROČILO – pregled prejetih predlogov civilne družbe v fazi priprave Osnutka Nacionalnega programa ukrepov Vlade Republike Slovenije za Rome za obdobje 2016-2021

V fazo priprave Osnutka Nacionalnega programa ukrepov Vlade Republike Slovenije za Rome za obdobje 2016-2021 so bile vključene tudi vse zainteresirane javnosti. Za koordinacijo priprave novega dokumenta je pristojen Urad Vlade RS za narodnosti, ki si je skozi celoten proces priprave osnutka novega dokumenta prizadeval, da bi bil ta čimbolj celovit, konkreten in jasen ter da bi prinesel učinkovite ukrepe za izboljšanje položaja romske skupnosti v Sloveniji in njene večje vključenosti v družbo. V okviru priprave osnutka novega dokumenta se je zasledovalo tudi doseganje čim večje vključenosti tako romske skupnosti kot tudi samoupravnih lokalnih skupnosti in ostalih zainteresiranih javnosti. Svet romske skupnosti RS je preko svojih predstavnikov sodeloval na vseh sestankih s pristojnimi ministrstvi, sam je organiziral tudi poseben posvet, namenjen ugotovitvi potreb romske skupnosti, s strani urada pa je bil svet povabljen tudi k posredovanju uradnih pisnih predlogov za oblikovanje ukrepov.

Pred začetkom priprave osnutka dokumenta je urad septembra 2015 poleg vključitve Sveta romske skupnosti RS v postopek usklajevanj priprave predlogov ukrepov na posameznih področjih pisno pozval tudi najrazličnejše organizacije civilne družbe k posredovanju konkretnih predlogov, ki bi jih po njihovem mnenju moral zajeti novi programski dokument.

Poziv je bil naslovljen na trideset (30) organizacij ali posameznikov, in sicer:

- Zvezo Romov Slovenije,
- Zvezo Romov za Dolenjsko,
- Zvezo romske skupnosti Slovenije Umbrella-Dežnik,
- Zvezo za razvoj romske skupnosti RS – PREPOROD,
- Zvezo društev slovenskih Sintov,
- Romski akademski klub,
- Društvo Terne Roma,
- Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij – CNVOS,
- Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC,
- Amnesty International Slovenije,
- Mirovni inštitut,
- Slovensko filantropijo – Združenje za promocijo prostovoljstva,
- Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto,
- Društvo zaveznikov mehkega pristanka Krško,
- OVCA, Društvo za osveščanje in varstvo – Center antidiskriminacije,
- UNICEF,
- MISIJA*S – Društvo za trajnostni razvoj Pomurja,
- EPEKA – Znanstveno-raziskovalno združenje za umetnost, kulturne in izobraževalne programe in tehnologijo,
- LU Kočevje,
- LU Lendava,
- CIK Trebnje,
- RIC Novo mesto,
- ZIK Črnomelj,

- Združenje FREKVENCA,
- Mladinski svet Slovenije,
- Društvo Ključ,
- Inštitut za narodnostna vprašanja,
- dr. Jerneja Zupančiča, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani,
- Pedagoški inštitut,
- (nekdanjo) RRA Muro.

Urad je prejel pisne prispevke desetih (10) institucij/organizacij ali posameznikov (skupaj 13 prispevkov), in sicer so pisne predloge posredovali:

- Zveza Romov Slovenije: 2 prispevka,
- Zveza romske skupnosti v Sloveniji Umbrella-Dežnik: 1 prispevek,
- Zveza za razvoj romske manjšine – Preporod (Darko Rudaš): 3 prispevki,
- Amnesty International Slovenije: 1 prispevek,
- EPEKA: 1 prispevek,
- dr. Romana Bešter, Inštitut za narodnostna vprašanja: 1 prispevek,
- Romeo Varga (nekdanja RRA Mura): 1 prispevek,
- LU Lendava, LU Murska Sobota, LU Kočevje, CIK Trebnje (skupaj): 1 prispevek,
- dr. Jernej Zupančič, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani: 1 prispevek,
- Pedagoški inštitut (Samanta Baranja): 1 prispevek.

V nadaljevanju so predstavljeni odzivi pristojnih resornih ministerstev na predloge in pobude v pisnih prispevkih prej navedenih institucij/organizacij in posameznikov.

ZVEZA ROMOV SLOVENIJE

Področje urejanja bivanjskih razmer romske skupnosti¹

Zveza Romov Slovenije je na področju urejanja bivalnih razmer pripadnikom romske skupnosti predlagala naslednje:

1.

»Ugotavljanje lokacij bivanja Romov v Sloveniji«.

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je kot ukrep že predlagal »vzpostavitev evidence romskih naselij«, ki bo osnova za nadaljnje delo vsem državnim resorjem in občinam, kjer živijo pripadniki romske skupnosti.

2.

»Priprava rešitev za lastniško-pravna razmerja na državnih in občinskih zemljiščih v obstoječih romskih naseljih«.

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je kot ukrep predlagal »Ustrezno ureditev pravice graditi na zemljiščih v romskih naseljih«, ki vključuje izvajanje zakonsko že predvidenih možnih oblik upravljanja z zemljišči.

3.

»kontinuirano opazovanje stanja na lokacijah, kjer so naseljeni Romi«.

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je kot ukrep predlagal »vzpostavitev evidence romskih naselij«, ki bo osnova za nadaljnje delo vsem državnim resorjem in občinam, kjer živijo pripadniki romske skupnosti. Smiselno je, da bo evidenca romskih naselij vzpostavljena na način, da bo možen vpogled v ažurne podatke.

¹ Dopis Ministrstva za okolje in prostor št. 35001-48/2014/24 z dne 18. 2. 2016.

4.

»urejanje romskih naselij na ravni države in lokalnih skupnosti naj bi bila prioriteta reševanja romske tematike s strani Vlade, komisije, resorjev in lokalne skupnosti. Urejanje naselij poteka ob aktivnem sodelovanju lokalnih romskih skupnosti; sodelovanje pomeni biti povabljen k načrtovanju umeščanja romskega naselja v prostor, s prostovoljnim delom sodelovati pri izvajanju posameznih aktivnosti ter prispevati ustrezen finančni vložek za izvedbo aktivnosti.«

Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat se s predlogom strinja in je predlagal več ukrepov, ki jih je oblikoval ob upoštevanju »Koncepta modernizacije romskih naselij oziroma načela dobre prakse pri reševanju prostorske problematike romskih naselij«, ki ga je v pomoč občinam pripravila Strokovna skupina za reševanje prostorske problematike romskih naselij. V Konceptu je urejanje romskih naselij in njihovo vključevanje v slovenski naselbinski sistem opredeljeno kot proces, ki lahko uspešno poteka le »ob partnerstvu občin, Romov in državnih institucij, v katerem mora vsak od akterjev izpolniti obveznosti iz svojih pristojnosti«. Ta Koncept je potrdila tudi Komisija Vlade RS za zaščito romske skupnosti na seji dne 18. 11. 2011 in ob tem sprejela sklep, da navedeni koncept postane smernica za nadaljnje delo vseh pristojnih državnih organov, občin in drugih inštitucij.

Predlagane ukrepe bodo morale izvajati tako državne inštitucije kot tudi občine, vsaka na področju svojih pristojnosti. Smiselno pa bi bilo opredeliti tudi ukrepe, ki bi jih morali izvajati tudi pripadniki romske skupnosti.

5.

»MOP z upoštevanjem rezultatov in ugotovitev strokovne skupine za reševanje prostorske problematike romskih naselij in v skladu z Nacionalnim programom ukrepov za Rome posreduje predloge iz svojih pristojnosti za urejevanje romskih naselij.«

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je predlagal več ukrepov, ki bodo pripomogli k urejanju bivalnih razmer pripadnikov romske skupnosti in sicer:

- ukrepe za legalizacijo in urejanje romskih naselij na področju prostorskega razvoja in prostorskega načrtovanja;
- ukrepe za legalizacijo objektov v romskih naseljih na področju graditve;
- ukrepe za zagotavljanje stanovanj pripadnikom romske skupnosti na področju stanovanj.

6.

»Pri reševanju aktivnosti za ureditev prostora in bivalnih razmer naj se upoštevajo naslednje definicije:

- *definiranje lastnine – nepremičnin, zemljišča in objektov,*
- *lokalna skupnost naj pripravi in izdela lokacijski načrt za novo naselje v občini bivanja (kjer so prijavljeni),*
- *država in lokalna skupnost morata zagotoviti ustrezno drugo lokacijo znotraj občine in nadomestiti vrednost nepremičnin /z nadomestno gradnjo ali izplačilom vrednosti),*
- *lokalna skupnost naj pripravi in izdela lokacijski načrt za novo naselje, pri čemer je potrebno doseči dogovor in konsenz o predvideni lokaciji,*
- *država in lokalna skupnost naj pripravita program reševanja v katerem mora biti definirano na kakšen način bo omogočena uporaba opredeljenega in dogovorjenega zemljišča (nakup, najem, uporaba pod posebnimi pogoji...),*
- *pripravljenost na dogovor in sodelovanje,*
- *spoštovanje aktualne zakonodaje na vseh področjih,*
- *prispevati lastni delež k ureditvi razmer (tudi finančno),*
- *v primeru, da so lastniki nepremičnin na lokaciji, ki ni sprejemljiva, pa je država v sodelovanju z lokalno skupnostjo dolžna poskrbeti za nadomestno lokacijo in zagotoviti minimalne pogoje bivanja (najmanj takšne, kot so jih imeli do sedaj v smislu poplačila ocenjene vrednosti ali izgradnji novih). Pri slednji varianti pa morajo biti definirani tudi vsi pogoji, kot so delež države, občin, EU sredstva in lastni delež,*

- vključevanje romske populacije v vse oblike delovanja na nivoju občin in krajevne skupnosti,
- enakopravno obravnavanje pred zakoni,
- omogočena pomoč pri postopkih legalizacije in ureditev statusov,
- subvencioniranje stroškov komunalne opreme zemljišč (naselja),
- vzpostavitev kontrolnih mehanizmov za zagotavljanje realizacije dogovorjenih in zastavljenih ciljev,
- zagotavljanje lastnih deležev (lastna sredstva, krediti),
- omogočanje pravice do bivanja (ne smejo se kršiti človekove pravice).«

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je predlagal več ukrepov, ki jih je oblikoval ob upoštevanju »Koncepta modernizacije romskih naselij oziroma načela dobre prakse pri reševanju prostorske problematike romskih naselij«, ki ga je v pomoč občinam pripravila Strokovna skupina za reševanje prostorske problematike romskih naselij. V Konceptu je urejanje romskih naselij in njihovo vključevanje v slovenski naselbinski sistem opredeljeno kot proces, ki lahko uspešno poteka le »ob partnerstvu občin, Romov in državnih institucij, v katerem mora vsak od akterjev izpolniti obveznosti iz svojih pristojnosti«. Ta Koncept je potrdila tudi Komisija Vlade RS za zaščito romske skupnosti na seji dne 18. 11. 2011 in ob tem sprejela sklep, da navedeni koncept postane smernica za nadaljnje delo vseh pristojnih državnih organov, občin in drugih inštitucij.

Predlagane ukrepe bodo morale izvajati tako državne inštitucije kot tudi občine, vsaka na področju svojih pristojnosti. Po oceni Ministrstva za okolje in prostor oziroma pristojnega direktorata bi bilo smiselno opredeliti tudi ukrepe, ki bi jih morali izvajati tudi pripadniki romske skupnosti.

Vse zgoraj navedene aktivnosti so vključene v veljavno zakonodajo na področju prostorskega načrtovanja in na področju graditve. Dodatno je predlagan ukrep, da Vlada RS na podlagi sprememb prostorske zakonodaje vzpostavi medresorsko delovno telo, ki bo usklajevalo različne interese v prostoru v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov. S tem ukrepom bo na ravni ministrstev zagotovljena obravnava romskih naselij, ki še niso vključena v naselbinski sistem.

Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je predlagal ukrepe, ki nimajo finančnih posledic, in ne posegajo v pristojnosti občin na področju urejanja prostora. Smiselno bi bilo, da bi na Ministrstvu za okolje in prostor oziroma pristojnem direktoratu za pripravljavce prostorskih aktov občin pripravili izobraževanja. V praksi se namreč opaža, da le-ti pogosto ne znajo v strokovnih podlagah utemeljiti specifičnih lastnosti romskih naselij, na podlagi katerih bi bila ta enakovredno obravnavana v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov in kasneje pri izdelavi občinskih podrobnih prostorskih načrtov za ta naselja.

Na področju graditve pa je dodatno kot sprememba gradbene zakonodaje predlagan ukrep, ki bo z možnostjo odstopanja od veljavnih predpisov predstavnikom romske skupnosti omogočil lažjo legalizacijo njihovih stanovanjskih objektov.

7.

»Sodelovanje lokalne skupnosti z občinskimi romskimi predstavniki pri pripravi prostorskih aktov«.

Naveden predlog je vključen v veljavno zakonodajo na področju prostorskega načrtovanja, zato ni potrebe po oblikovanju posebnega ukrepa.

8.

»Potrebno je zagotoviti ustrezno višino sredstev za urejanje romskih naselij s strani države in to ne samo z razpisi, ampak tudi preko državnega proračuna. Lokalne skupnosti morajo biti bolj aktivne in konkretne pri pripravi prostorskih aktov in pri pridobivanju sredstev iz naslova različnih razpisov in fondov«.

Predlog je upoštevan. Iz Državnega proračuna RS je zagotovljeno sofinanciranje za komunalno urejanje romskih naselij. S predlaganim ukrepom, da Vlada RS na podlagi sprememb prostorske zakonodaje vzpostavi medresorsko delovno telo, ki bo usklajevalo različne interese v prostoru v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov, pa bo na ravni ministrstev zagotovljena obravnava romskih naselij, ki še niso vključena v naselbinski sistem.

9.

»Potrebno je v reševanju bivalnih razmer romske skupnosti s strani lokalnih skupnosti vključiti tudi stanovanjsko problematiko (večja mesta) v katero naj bi se aktivno vključil tudi Stanovanjski sklad RS«.

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je na področju stanovanj predlagal ukrep, s katerim bi Stanovanjski sklad RS z javnimi razpisi občinam z romskim prebivalstvom zagotavljal sofinanciranje izgradnje bivalnih enot.

10.

»Na tem področju ugotavljamo predvsem ne-koordinativno sodelovanje državnih institucij. Pozivamo k večjemu sodelovanju in aktivnosti državnih institucij, ki imajo pristojnosti in so posredno ali neposredno pozvani k reševanju urejanja romskih naselij«.

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je predlagal ukrep, da Vlada RS na podlagi sprememb prostorske zakonodaje vzpostavi medresorsko delovno telo, ki bo usklajevalo različne interese v prostoru v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov. S tem ukrepom bo na ravni ministrstev zagotovljena obravnava romskih naselij, ki še niso vključena v naselbinski sistem.

11.

»Predlagamo spremljanje razvoja romskih naselij in evalvacijo uresničevanja projektov urejanja romskih naselij s strani ustrezne vladne ustanove oziroma institucije (Vladna komisija, Urad za narodnosti)«.

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je kot ukrep predlagal »vzpostavitev evidence romskih naselij«, ki bo osnova za nadaljnje delo vsem državnim resorjem in občinam, kjer živijo pripadniki romske skupnosti. Smiselno je, da bo evidenca romskih naselij vzpostavljena na način, da bo možno spremljati izvajanje predlaganih ukrepov.

12.

»Državne strokovne službe naj ponujajo pomoč lokalnim skupnostim pri pripravi prostorskih aktov in urejanju dokumentacij pri pridobitvi potrebnih sredstev«.

Naveden predlog je vključen v naloge in način dela Ministrstva za okolje in prostor oziroma pristojnega direktorata na področju prostorskega načrtovanja, zato ni potrebe po oblikovanju posebnega ukrepa.

13.

»Potrebno je zagotoviti vse možnosti za širitev romskih naselij«.

Naveden predlog je vključen v veljavno zakonodajo na področju prostorskega načrtovanja, zato ni potrebe po oblikovanju posebnega ukrepa.

14.

»Pogoji za ureditev lastništva zemljišč za Rome, bi morali biti bolj prilagodljivi«.

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je kot ukrep predlagal »Ustrezno ureditev pravice graditi na zemljiščih v romskih naseljih«, ki vključuje izvajanje zakonsko že predvidenih možnih oblik upravljanja z zemljišči.

Področje vzgoje in izobraževanja²

Zveza Romov Slovenije je v zvezi s področjem izobraževanja predlagala:

1.

Izpostavljeno v poglavju »Inštitut za romološke študije, izobraževanje in kulturo«.

Zakon o visokem šolstvu v 16. členu določa pogoje za začetek dela in opravljanje dejavnosti visokošolskega zavoda. Po prvem odstavku citiranega člena visokošolski zavod lahko začne opravljati svojo dejavnost, ko se vpiše v razvid visokošolskih zavodov, ki ga po določilu drugega odstavka citiranega člena vodi ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo. Podrobneje je postopek vpisa v razvid opredeljen s Pravilnikom o razvidu visokošolskih zavodov in zagotavljanju podatkov za eVŠ. ZViS v 9. členu pove, da visokošolski zavod lahko ustanovijo domače in tuje fizične in pravne osebe. Pogoji za ustanovitev zavoda pa so zapisani v 14. členu ZViS, ki navaja, da se visokošolski zavod lahko ustanovi, če so:

- opredeljena študijska področja in znanstvenoraziskovalne oziroma umetniške discipline, za katere se visokošolski zavod ustanavlja; pri opredelitvi študijskih področij se uporablja mednarodna klasifikacija ISCED, pri opredelitvi znanstvenoraziskovalnih področij pa mednarodna Frascatijeva klasifikacija,
- zagotovljeni ustrezni prostori in oprema za izvedbo programa,
- zagotovljeni visokošolski učitelji, znanstveni delavci in visokošolski sodelavci, potrebni za izvedbo programa.

Za ustanovitev univerze morajo biti izpolnjeni pogoji za izvajanje študijskih programov vseh treh stopenj, za samostojni visokošolski zavod – fakulteto in umetniško akademijo, najmanj za dve stopnji, za samostojni visokošolski zavod – visoko strokovno šolo, pa najmanj za prvo stopnjo.

Pred sprejemom akta o ustanovitvi si mora ustanovitelj pri Nacionalni agenciji Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS) pridobiti odločbo o akreditaciji visokošolskega zavoda.

Upoštevač ZViS in pravilnik se v razvid vpisujejo tako novi visokošolski zavodi in študijski programi kot tudi spremembe. Novi študijski programi se v razvid vpišejo po izvedeni akreditaciji (dokončna akreditacijska odločba NAKVIS). Peti odstavek 32. člena ZViS določa, da z akreditacijo pri NAKVIS študijski programi postanejo javnoveljavni. Visokošolski zavodi jih javno objavijo najkasneje do razpisa za vpis. ZViS nadalje v prvem odstavku 32.a člena pravi: kdor opravi vse obveznosti po študijskem programu za pridobitev izobrazbe, si pridobi javnoveljavno izobrazbo in dobi diplomu, ki je javna listina.

ZViS v 17. členu opredeli tudi pogoje za izvajanje programov brez javne veljavnosti. Visokošolski zavod, ki ne izvaja študijskih programov z javno veljavnostjo, lahko začne z delom, ko v skladu s svojim statutom sprejme študijski program in izpolni pogoje glede tehnične opremljenosti, varstva pri delu in druge predpisane pogoje.

Podatke o akreditacijah lahko najdete na spletni strani NAKVIS:

<http://test.nakvis.si/sl-si/Content/Details/42>

Razvid ministrstvo objavlja na spletni strani:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_visoko_solstvo/sektor_za_visoko_solstvo/razvid_visokosolskih_zavodov/.

² Elektronski dopis Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport z dne 10. 2. 2016.

2.

»Financiranje bivanja romskih študentov v študentskih domovih«.

Področje subvencioniranega bivanja študentov visokošolskih zavodov pokriva Zakon o visokem šolstvu in Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov.

Drugi odstavek 69. člena ZViS pravi, da imajo študenti, državljani Republike Slovenije, možnost bivanja v študentskih domovih, drugih zavodih in pri pravnih osebah, registriranih za dejavnost študentskih domov, prek njih pa tudi pri zasebnikih, lastnikih sob, ki jih oddajajo v najem, državljani drugih držav pa pod pogoji, določenimi s posebnimi predpisi.

Pravilnik v 12. členu določa pogoje za dodelitev pravice do subvencioniranega bivanja, in sicer morajo študenti izpolnjevati naslednje splošne pogoje:

- so državljani Republike Slovenije,
- imajo status študenta in se izobražujejo po študijskih programih, ki se izvajajo kot redni študij ter niso v delovnem razmerju ali samozaposleni oziroma samostojni podjetniki,
- imajo status študenta in se izobražujejo po študijskih programih, ki se izvajajo kot izredni študij najmanj tri dni v tednu ter niso v delovnem razmerju ali samozaposleni oziroma samostojni podjetniki,
- povprečni bruto dohodek na člana družine v preteklem letu ne presega 150% povprečne bruto plače na zaposlenega v Republiki Sloveniji v istem obdobju,
- imajo stalno prebivališče, oddaljeno najmanj 25 km od kraja študija,
- niso izključeni iz študentskega doma.

Izjemoma se lahko subvencija dodeli tudi za študenta, katerega stalno prebivališče je od kraja študija oddaljeno manj kot 25 km:

- če ima do najbližjega postajališča javnega prevoznega sredstva najmanj 4 km ali
- če živi v posebno težkih socialnih in zdravstvenih razmerah.

Subvencija se dodeljuje tudi za:

- spremljevalca študenta invalida, če je do njega upravičen v skladu s posebnimi predpisi. Spremljevalec študenta invalida mora izpolnjevati pogoje iz 1., 2. in 3. točke prvega odstavka tega člena.
- partnerico ali partnerja študentke ali študenta z otrokom. Partnerica ali partner študentke ali študenta mora izpolnjevati pogoje iz 1., 2. in 3. točke prvega odstavka tega člena.
- otroka študentke ali študenta, dokler otrok obiskuje osnovno šolo.

Višina subvencije v javnih študentskih in javnih dijaških domovih znaša 19,50 EUR, za bivanje pri zasebnikih in v zasebnih študentskih domovih je višina subvencije 32,00 EUR.

Poleg pravice do subvencioniranega bivanja obstaja tudi »Dodatek za bivanje« pri štipendistih državnih štipendij, ki se s pravico do subvencioniranega bivanja izključuje. Dodatek za bivanje ureja Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (povezava: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/stipendije/dr_zavne_stipendije/).

3.

»Spodbujanje romske mladine k vpisu na fakultetah ter pomoč pri sprejemnih izpitih«.

Informativni dnevi za vpis na visokošolske študijske programe bodo potekali v petek, 12. februarja, in v soboto, 13. februarja 2016 (dodatni termini informativnih dni so objavljeni na spletnih straneh posameznih visokošolskih zavodov).

Vpis v prvi letnik za študijsko leto 2016/2017 v dodiplomske in enovite magistrske študijske programe za slovenske državljane in državljane držav članic Evropske unije na javnih visokošolskih zavodih in koncesioniranih študijskih programih bo potekal v dveh prijavnih rokih:

- 1. prijavni rok: od 5. februarja do 4. marca 2016,
- 2. prijavni rok: od 22. do 29. avgusta 2016.

Vpis poteka elektronsko prek e-prijavnega spletnega portala e-VŠ (<http://portal.evs.gov.si/prijava>).

Sprejemni izpiti se na visokošolskih zavodih ne izvajajo. Za nekatere študijske programe je potrebno opraviti preizkus nadarjenosti/znanj ali dokazati zahtevane psiho-fizične sposobnosti.

Študenti, ki imajo posebne potrebe v študijskem procesu ali študijskem okolju, lahko pridobijo status študenta s posebnimi potrebami, ki ga dodeljuje posamezen visokošolski zavod na podlagi internih pravilnikov.

Razpis za vpis v dodiplomske in enovite magistrske študijske programe v študijskem letu 2016/2017 bo objavljen tudi na straneh Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (www.mizs.gov.si).

Področje zaposlovanja³

Zveza Romov Slovenije je v zvezi s področjem zaposlovanja predlagala:

1.

- *»pripravo programov za samozaposlovanje Romov,*
- *ustvariti pogoje za večje zaposlovanje Romov,*
- *zagotoviti večjo možnost za zaposlovanje Romov na javnih delih,*
- *usposabljanje Romov za zaposlitev«.*

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti bo še naprej spodbujalo samozaposlovanja brezposelnih oseb, vendar se le- to ne bo več izvajalo na način, kot se je izvajalo v preteklih letih. Ministrstvo bo podprlo spodbujanje ženskega podjetništva, in sicer bodo lahko ženske s terciarno izobrazbo prejele spodbudo za samozaposlitev le na podlagi opravljenega usposabljanja za podjetništvo (določitev poslovnega modela/ poslovnega načrta). S tem programom se bo zasledovalo cilje in ukrepe v okviru Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015 - 2020, katerih pglavitni namen je zmanjšati neenakost med spoloma na posameznem področju. Ministrstvo pa bo spodbujalo tudi podjetništvo med mladimi, in sicer predvsem z namenom spodbujati podjetniško aktivnost med mladimi brezposelnimi osebami, izkoristiti njihove zmožnosti, spodbujati inovativnost in ustvarjalnost ter podpreti nove ideje. Brezposelne pripadnice/pripadniki romske skupnosti, ki bodo sodili v ciljno skupino in bodo izpolnjevali druge pogoje, bodo lahko koristili ti dve spodbudi za samozaposlitev.

V okviru javnih del sodijo Romi v prednostno ciljno skupino oseb ter tudi v ciljno skupino oseb za ponovno vključitev, kar pomeni, da je lahko pripadnik romske skupnosti v javna dela vključen več kot eno leto, njihova vključitev pa je tudi sofinancirana v najvišjem deležu (95% - pozitivna diskriminacija). V zvezi s tem je potrebno pojasniti, da sredstva za javna dela še nikoli niso in verjetno tudi nikoli ne bodo zadostovala za vključitev vseh brezposelnih oseb, ki bi si to želeli. Zavedati se moramo, da s sredstvi za aktivno politiko zaposlovanja država ne more pomagati vsem brezposelnim, ampak se omejuje samo na pomoč tistim, najbolj ranljivim skupinam oseb, ki so manj konkurenčni na trgu dela, posledično so Romi prednostna ciljna skupina javnih del.

Ministrstvo meni, da so vsi drugi navedeni predlogi že zajeti v ukrepu, ki ga je predlagalo za vključitev v Nacionalni program ukrepov za Rome za obdobje 2016-2021 in sicer ukrep: Vključevanje Romov v ukrepe države na trgu dela za obdobje 2016 do 2021.

2.

»Program za opolnomočenje romskih žensk«.

Glede na položaj Rominj kot dvojno diskriminiranih oseb – kot pripadnic romske skupnosti ter kot pripadnic ženskega spola znotraj romske skupnosti, na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti menijo, da je v okviru aktivnosti za opolnomočenje ranljivih skupin Rominjam potrebno posvetiti dodatno pozornost. Glede na večplastnost problematike in obsežnost področja dela je ministrstvo mnenja, da bo opolnomočenju romskih žensk potrebno

³ Dopis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti št. 00760-4/2014-10 z dne 26. 2. 2016.

nameniti posebno pozornost, zato bodo te vsebine delno vključene v projekt Romskega koordinatorja, ki se bo izvajal na 10 lokacijah/romskih naseljih po Sloveniji.

3.

»Zaposlovanje strokovnih delavcev na CSD za delo z Romi v naseljih«.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zagotavlja sredstva centrom za socialno delo, kjer je od leta 2014 v deležu ali v celoti zaposlenih dodatnih 5 delavcev za delo z Romi (gre za naslednje CSD: CSD Črnomelj, CSD Metlika, CSD Kočevje, CSD Trebnje in CSD Novo mesto). Dodatno bo to zagotovljeno v okviru projekta Romski koordinatorski center, kjer bodo delo v romskih naseljih opravljali romski koordinatorski centri v sodelovanju z strokovnimi sodelavci različnih služb, tudi CSD.

ZVEZA ROMSKE SKUPNOSTI SLOVENIJE UMBRELLA-DEŽNIK

Področje urejanja bivanjskih razmer romske skupnosti⁴

Zveza romske skupnosti Umbrella-Dežnik je na področju prostorskega urejanja predlagala naslednje:

1.

»Država mora legalizirati naselja, kjer je to možno. Kadar pa to ni mogoče, mora zagotoviti ustrezne alternativne rešitve.«

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je predlagal ukrep, da Vlada RS na podlagi sprememb prostorske zakonodaje vzpostavi medresorsko delovno telo, ki bo usklajevalo različne interese v prostoru v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov. S tem ukrepom bo na ravni ministrstev zagotovljena obravnava romskih naselij, ki še niso vključena v naselbinski sistem.

2.

»Država mora preprečevati prostorsko segregacijo, vključno z nadzorom prostorskih načrtov in stanovanjskih programov ter zagotoviti stanovanjskih kapacitet zunaj romskih naselij.«

Vse predlagano je že upoštevano. Navedene aktivnosti so vključene v veljavno zakonodajo na področju prostorskega načrtovanja. Dodatno je predlagan ukrep, da Vlada RS na podlagi sprememb prostorske zakonodaje vzpostavi medresorsko delovno telo, ki bo usklajevalo različne interese v prostoru v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov. S tem ukrepom bo na ravni ministrstev zagotovljena obravnava romskih naselij, ki še niso vključena v naselbinski sistem.

Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je na področju stanovanj že predlagal ukrep, da bi pripravo in sprejem občinskih stanovanjskih programov spremljali in nadzirali, ter občine tudi sankcionirali, če bi to bilo potrebno. Obenem je ministrstvo kot ukrep predlagalo tudi, da bi Stanovanjski sklad RS z javnimi razpisi občinam z romskim prebivalstvom zagotavljal sofinanciranje izgradnje bivalnih enot.

3.

»Država mora v skladu z mednarodnim pravom zagotoviti jasno prepoved prisilnih izselitev.«

Predloga ni mogoče upoštevati. V Republiki Sloveniji za preprečevanje prisilnih izselitev obstajajo in se izvajajo socialni ukrepi, ki take situacije korigirajo oziroma blažijo. Neprofitna najemna stanovanja se dodeljujejo za nedoločen čas, najemne pogodbe pa ni mogoče

⁴ Dopis Ministrstva za okolje in prostor št. 35001-48/2014/24 z dne 18. 2. 2016.

odpovedati, če so se najemniku poslabšale socialne razmere. Tudi socialni transferji (zlasti v primeru družin z večjim številom družinskih članov) praviloma niso majhni, kar jim vse omogoča, da si neprofitna najemna stanovanja lahko privoščijo – v veliki večini primerov so subvencionirane tudi neprofitne najemnine, itd. Trenutno je v fazi izvedbe tudi pilotni program za deložirane družine, v katerem je Stanovanjski sklad RS na razpolago dal 11 stanovanj, ki so kot začasna rešitev na voljo deložiranim družinam.

Med predlogi Zveze romske skupnosti Slovenije Umbrella je kot obveza države oziroma kot nujni cilj strategije pavšalno navedeno, da naj

»država zagotovi dostop do elektrike, kar je mogoče že po sedaj veljavnih pravnih pravilih in praksah nekaterih občin (denimo preko »kamp priključkov«).

Po mnenju Ministrstva za infrastrukturo⁵ navedeni način ni sistemska rešitev in ga kot takega ni mogoče podpirati v okviru priprave novega programskega dokumenta – Nacionalnega programa ukrepov Vlade RS.

Področje zaposlovanja⁶

Zveza romske skupnosti Slovenije Umbrella-Dežnik je na področju zaposlovanja predlagala naslednje:

1.

»Ustvariti pogoje in možnosti za izboljšanje zaposljivosti Romov«.

Nabor možnosti za izboljšanje zaposljivosti Romov je razviden iz predlaganega ukrepa ministrstva: Vključevanje Romov v ukrepe države na trgu dela za obdobje 2016 do 2021 (ukrep). Eden izmed najbolj pomembnih pogojev za izboljšanje zaposljivosti Romov je vključevanje brezposelnih Romov v programe usposabljanja in izobraževanja.

2.

»Aktivnejše vključevanje romskih žensk pri delu lokalnih mehanizmov za enakost spolov«.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti se aktivno ukvarja tudi s promocijo enakih možnosti in enakosti med spoloma, čemur pričajo številne akcije, ki se na ministrstvu izvajajo na to temo. V ta prizadevanja se s svojim delom vključuje tudi direktorat ministrstva, pristojen za socialne zadeve, ki se zaveda, da so Rominje zaradi vloge, ki jo imajo v romski skupnosti in romskih družinah, še bolj ranljive od Romov, saj so največkrat manj pismene in manj izobražene od Romov ter v svoji družbeni vlogi omejene zgolj na skrb za družino. Skladno s tem so tudi manj informirane o možnosti za izboljšanje osebnega položaja. V prizadevanju za izboljšanje obstoječega stanja, v katerem se nahaja večina Rominj vseh generacij, bo ena od temeljnih nalog romskega koordinatorja spodbujanje aktivnosti in dejavnosti v smeri izboljšanja položaja in možnosti Rominj.

ZVEZA ZA RAZVOJ ROMSKE MANJŠINE – PREPOROD (DARKO RUDAŠ)

Področje urejanja bivanjskih razmer romske skupnosti⁷

Zveza za razvoj romske manjšine – Preporod je na področju prostorskega urejanja predlagala naslednje:

⁵ Dopis Ministrstva za infrastrukturo št. 007-40/2016/5-00611581 z dne 9. 2. 2016.

⁶ Dopis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti št. 00760-4/2014-10 z dne 26. 2. 2016.

⁷ Dopis Ministrstva za okolje in prostor št. 35001-48/2014/24 z dne 18. 2. 2016.

1.

»Vključevanje Romov v prostor še vedno predstavlja pojav posebnosti v naselbinski strukturi nekega območja, zato so tudi bivalni standardi romske skupnosti zelo minimalno urejeni (usodno ranljivo za celotno življenje posameznikov Romov in njihovih družin). Na Rome se vedno gleda iz stališča vključevanja v družbene procese, le redko pa se jih poskuša vključiti tudi v sodoben naselbinski sistem. Varno, udobno in zdravo bivalno okolje pa je eden izmed osnovnih pogojev za človeško družbeno delovanje.«

Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je predlagal več ukrepov, ki jih je oblikoval ob upoštevanju »Koncepta modernizacije romskih naselij oziroma načela dobre prakse pri reševanju prostorske problematike romskih naselij«, ki ga je v pomoč občinam pripravila Strokovna skupina za reševanje prostorske problematike romskih naselij. V Konceptu je urejanje romskih naselij in njihovo vključevanje v slovenski naselbinski sistem opredeljeno kot proces, ki lahko uspešno poteka le »ob partnerstvu občin, Romov in državnih institucij, v katerem mora vsak od akterjev izpolniti obveznosti iz svojih pristojnosti«. Ta Koncept je potrdila tudi Komisija Vlade RS za zaščito romske skupnosti na seji dne 18. 11. 2011 in ob tem sprejela sklep, da navedeni koncept postane smernica za nadaljnje delo vseh pristojnih državnih organov, občin in drugih inštitucij.

Predlagane ukrepe bodo morale izvajati tako državne inštitucije kot tudi občine, vsaka na področju svojih pristojnosti. Smiselno pa bi bilo opredeliti tudi ukrepe, ki bi jih morali izvajati tudi pripadniki romske skupnosti.

2.

*»5. Voda in druga osnovna infrastruktura
Edina moralna in pravna možnost je preko sprememb Zakona o graditvi objektov in/ali Zakona o romski skupnosti, da se omogoči priklop na osnovno infrastrukturo tudi za nelegalne objekte ob pogoju tehnične ustreznosti in brez pravne prejudikacije statusa objekta (enkratno dovoljenje).«*

Predlog je upoštevan. Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je na področju graditve predlagal ukrep, ki se nanaša na spremembo gradbene zakonodaje, in bo z možnostjo odstopanja od veljavnih predpisov predstavnikom romske skupnosti omogočil lažjo legalizacijo njihovih stanovanjskih objektov.

3.

*»6. Legalizacija ter pravni promet z nepremičninami
Predlagamo, da se v zakonodajo vnese moratorij na pravni promet z nepremičninami, kjer dejansko v praksi živijo Romi. Za pravni promet mora dati soglasje Vlada RS (podobno kot je to soglasje potrebno pri nakupu nepremičnine v obmejnem pasu od Ministrstva za obrambo).«*

Predlog ni sprejemljiv. Taka rešitev bi pomenila neupravičeno poseganje v lastninsko pravico posameznika in razpolaganja z njo (ker bi bil s tem v neenakopravnem položaju s tistimi lastniki nepremičnin, v katerih ne prebivajo Romi).

Pravni promet z nepremičninami se nanaša na lastninsko pravico, in dejstvo, da nepremičnino zasedajo Romi, le-te ne sme ovirati.

4.

»Zahtevamo takojšna pravna pravila umeščanja v prostor in legalizacije vseh romskih naselij, kjer je to mogoče. Nekatera objektivno res ne bo mogoče legalizirati, a za Dobruško vas (obe naselji) ni ovir. Zahtevamo uradno analizo stanja z vidika imperium (ne zgolj vprašalnikov občinam), ki naj jo opravi država in ne zunanji projektni partnerji – na tej podlagi pa predlog ukrepov.«

Predlog je upoštevan. Vse navedene aktivnosti so vključene v veljavno zakonodajo na področju prostorskega načrtovanja in na področju graditve. Dodatno je predlagan ukrep, da Vlada RS na podlagi sprememb prostorske zakonodaje vzpostavi medresorsko delovno telo, ki bo usklajevalo različne interese v prostoru v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov. S tem ukrepom bo na ravni ministrstev zagotovljena obravnava romskih naselij, ki še niso vključena v naselbinski sistem. Kot ukrep je ministrstvo predlagalo tudi »vzpostavitev evidence romskih naselij«, ki bo osnova za nadaljnje delo vsem državnim resorjem in občinam, kjer živijo pripadniki romske skupnosti. Smiselno je, da bo evidenca romskih naselij vzpostavljena na način, da bo možno spremljati izvajanje predlaganih ukrepov.

5.

*»Regijska dimenzija
Regija kot vmesna stopnja med občino in državo; država usmerja, regija usklajuje in občina konkretno urejuje (uvede se institut regijskega arhitekta za urejanje romskih naselij).«*

Predlog ni sprejemljiv. Uvajanje »regijskega arhitekta« ni smiselno, saj zaradi nedefinirane podlage v veljavni prostorski zakonodaji še »občinski arhitekti v praksi redko opravljajo svojo nalogo. Smiselno bi bilo, da bi na Ministrstvu za okolje in prostor oziroma pristojnem direktoratu za pripravljavce prostorskih aktov občin pripravili izobraževanja. V praksi se namreč opaža, da le-ti pogosto ne znajo v strokovnih podlagah utemeljiti specifičnih lastnosti romskih naselij, na podlagi katerih bi bila ta enakovredno obravnavana v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov in kasneje pri izdelavi občinskih podrobnih prostorskih načrtov za ta naselja.

6.

*»Dopolnilni ukrepi
V primeru, da se med izvajanjem programa oz. ukrepa ugotovi, da ukrep v posameznem primeru ne omogoča doseganje zastavljenih ciljev (letna evalvacija), se lahko v okviru letnih programov uvedejo tudi dopolnilni ukrepi.
Referenčno Ministrstvo (MOP) zagotavlja finančna sredstva iz državnega proračuna v okviru finančnega načrta Ministrstva skladno s sprejetim letnim programom.«*

Predlog je delno sprejemljiv. Skladno z določbami 21. člena Zakona o lokalni samoupravi in z Zakonom o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/2007, 108/2009 in 57/12; v nadaljnjem besedilu: ZPNačrt) je za področje urejanja prostora in prostorsko načrtovanje na lokalni ravni, s tem tudi za urejanje romskih naselij, pristojna občina.

Urejanje romskih naselij in njihovo vključevanje v naselbinski sistem je v veliki meri odvisno od sprejetosti pripadnikov romske skupnosti in od pripravljenosti občin, da prostorsko zakonodajo izvajajo za vse svoje občane enakovredno. Zato občine tudi zelo različno postopajo pri legalizaciji in urejanju romskih naselij.

Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je predlagal ukrepe, ki nimajo finančnih posledic, in ne posegajo v pristojnosti občin na področju urejanja prostora. Smiselno bi bilo, da bi na Ministrstvu za okolje in prostor oziroma pristojnem direktoratu za pripravljavce prostorskih aktov občin pripravili izobraževanja. V praksi se namreč opaža, da le-ti pogosto ne znajo v strokovnih podlagah utemeljiti specifičnih lastnosti romskih naselij, na podlagi katerih bi bila ta enakovredno obravnavana v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov in kasneje pri izdelavi občinskih podrobnih prostorskih načrtov za ta naselja.

Področje zaposlovanja⁸

Darko Rudaš, predsednik Zveze za razvoj romske manjšine – Preporod in predsednik Združenja Forum romskih svetnikov Slovenije, je na področju zaposlovanja predlagal naslednje:

1.

⁸ Dopis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti št. 00760-4/2014-10 z dne 26. 2. 2016.

- *»Zmanjšanje diskriminacije pri zaposlovanju Romov,*
- *slaba izobrazbena struktura Romov«.*

V okviru ukrepa: Vključevanje Romov v ukrepe države na trgu dela za obdobje 2016 do 2021, se brezposelni Romi, ki so vodeni v evidenci brezposelnih oseb na Zavodu RS za zaposlovanje lahko vključujejo v formalno kot neformalno izobraževanje in usposabljanje (nizko izobraženi, starejši, mladi) vključno s preverjanjem in potrjevanjem strokovnega znanja, spretnosti in izkušenj, pridobljenih izven formalnega izobraževanja v okviru nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK), usposabljanjem na delovnem mestu, delovni preizkus ter zaposlovanje/samozaposlovanje Romov.

2.

- *»Socialni mentor«.*

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti namerava v okviru projekta Romski koordinator zaposliti 10 romskih koordinatorjev, katerih delokrog bo obsegal približno take naloge, kot jih v predlogu projekta socialni mentor predlaga Združenje Forum romskih svetnikov. Romski koordinatorji, ki bodo delali tudi v romskih naseljih, se bodo seznanjali z razmerami v romskih naseljih in koordinirali vsebine, katerih cilji so: dvig kvalitete življenja Romov in Rominj, seznanjanje z možnostmi za izobraževanje in zaposlitev ter druge oblike socialne aktivacije. S svojim delom in informiranjem zainteresiranih javnosti bodo skrbeli za kontinuirano kulturno komunikacijo in interakcijo med Romi in ostalim prebivalstvom, s katero se bo okrepilo medsebojno razumevanje. Podrobna vsebina projekta je bila Darku Rudašu že predstavljena, le-ta pa je bil tudi povabljen k sooblikovanju vsebin, ki se bodo izvajale v 9 večnamenskih centrih za Rome.

3.

- *»Integracija politike nediskriminacije Romov na področju zaposlovanja, socialne zaščite in socialnih ugodnosti«.*

Na področju socialne varnosti se vzpostavlja celoten model socialne aktivacije, ki bo zasnovan v okviru Enotne vstopne točke, ki bo nudila celovito obravnavo ranljivih ciljnih skupin. Projekt bo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti financiralo iz sredstev Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Romi so v tem projektu identificirani kot ena izmed izpostavljenih ranljivih skupin. Enotna vstopna točka bo povezovala vse relevantne deležnike in zagotavljala osebi, ki vstopa v programe socialne aktivacije, usmeritve, podporo in spremljanje. V okviru enotne vstopne točke bodo delovali koordinatorji, katerih naloga bo primarno usmerjanje, spremljanje in ocenitev napredka osebe, ki bo vključena v program socialne aktivacije, kot tudi opredelitev možnih rešitev. Koordinator bo zagotavljal tudi povezavo in usklajeno delovanje vseh deležnikov, še posebej med CSD in izvajalci programov socialne aktivacije.

AMNESTY INTERNATIONAL SLOVENIJE

Področje urejanja bivanjskih razmer romske skupnosti⁹

Amnesty International Slovenije je na področju prostorskega urejanja predlagal naslednje:

1.

- *»Država mora legalizirati naselja, kjer je to možno. Kadar pa to ni mogoče, mora zagotoviti ustrezne alternativne rešitve.«*

⁹ Dopis Ministrstva za okolje in prostor št. 35001-48/2014/24 z dne 18. 2. 2016.

Navedene aktivnosti so vključene v veljavno zakonodajo na področju prostorskega načrtovanja. Dodatno je predlagan ukrep, da Vlada RS na podlagi sprememb prostorske zakonodaje vzpostavi medresorsko delovno telo, ki bo usklajevalo različne interese v prostoru v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov. S tem ukrepom bo na ravni ministrstev zagotovljena obravnava romskih naselij, ki še niso vključena v naselbinski sistem. Alternativne rešitve nadomestnih naselij je treba iskati »ob partnerstvu občin, Romov in državnih institucij, v katerem mora vsak od akterjev izpolniti obveznosti iz svojih pristojnosti«, t. j. ob upoštevanju »Koncepta modernizacije romskih naselij oziroma načela dobre prakse pri reševanju prostorske problematike romskih naselij«, ki ga je v pomoč občinam pripravila Strokovna skupina za reševanje prostorske problematike romskih naselij in v skladu s sklepom Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti na seji dne 18. 11. 2011, da navedeni koncept postane smernica za nadaljnje delo vseh pristojnih državnih organov, občin in drugih inštitucij.

2.

»Država mora v skladu z mednarodnim pravom zagotoviti jasno prepoved prisilnih izselitev. Zagotoviti mora, da se morebitne izselitve izvajajo le po posvetovanju s skupnostmi in ob ustreznih pravnih varovalkah, vključno z zagotovitvijo alternativnih primernih nastanitev. Nihče ne sme postati brezdomen.«

Predlog se že izvaja. V Republiki Sloveniji obstajajo socialni ukrepi za takšne situacije (brezdomnost in deložacije). Pri neprofitnih najemnih stanovanjih je sistem postavljen tako, da je najem neprofitnega stanovanja možen za nedoločen čas, ter da najemne pogodbe ni mogoče odpovedati, če so se najemniku poslabšale socialne razmere. Tudi socialni transferji (zlasti predstavnikom Romov) praviloma niso majhni, kar jim vse omogoča, da si neprofitna najemna stanovanja lahko privoščijo – neprofitne najemnine so v veliki večini primerov tudi subvencionirane itd. Trenutno je v fazi izvedbe tudi pilotni program za deložirane družine, v katerem je Stanovanjski sklad RS na razpolago dal 11 stanovanj, ki so kot začasna rešitev na voljo deložiranim družinam.

Ministrstvo predlaga, da dodatna pojasnila in obrazložitev glede ukrepov za preprečevanje brezdomstva poda Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

3.

»Država mora preprečevati prostorsko segregacijo, vključno z nadzorom prostorskih načrtov in stanovanjskih programov ter zagotovitvijo stanovanjskih kapacitet zunaj romskih naselij.«

Vse predlagano je že upoštevano. Navedene aktivnosti so vključene v veljavno zakonodajo na področju prostorskega načrtovanja. Dodatno je predlagan ukrep, da Vlada RS na podlagi sprememb prostorske zakonodaje vzpostavi medresorsko delovno telo, ki bo usklajevalo različne interese v prostoru v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov. S tem ukrepom bo na ravni ministrstev zagotovljena obravnava romskih naselij, ki še niso vključena v naselbinski sistem.

Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je na področju stanovanj že predlagal ukrep, da bi pripravo in sprejem občinskih stanovanjskih programov spremljali in nadzirali, ter občine tudi sankcionirali, če bi to bilo potrebno. Obenem smo kot ukrep predlagali tudi, da bi Stanovanjski sklad RS z javnimi razpisi občinam z romskim prebivalstvom zagotavljal sofinanciranje izgradnje bivalnih enot.

4.

»Država mora vsem prebivalcem, brez diskriminacije, zagotoviti dostop do vode in sanitarij za osebno in domačo rabo. Dostop do vode je človekova pravica in jo država mora zagotoviti vsem prebivalcem, ne glede na to, ali živijo v legalnem ali nelegalnem bivališču.«

Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat v zvezi s temi zahtevami ugotavlja, da predpisi s področja legalnih / nelegalnih bivališč in njihovega priključevanja na javno infrastrukturo sodijo v pristojnost direktorata ministrstva, pristojnega za prostor, graditev in stanovanje. Kot je bilo že večkrat poudarjeno, Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni

direktorat pokriva področja, ki se nanašajo na vse prebivalce v Republiki Sloveniji in v nobenih tematici ne pokriva le reševanja romske problematike. Oskrba s pitno vodo je obvezna občinska gospodarska javna služba varstva okolja, kar pomeni, da so za njeno izvajanje, kot tudi za izgradnjo infrastrukture, ki je potrebna za to, zadolžene občine, prav tako pa oskrba s pitno vodo, ki se izvaja kot obvezna občinska gospodarska javna služba varstva okolja in za katero je (s pripravo predpisov) pristojno Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat, ureja ožji obseg pravic kot ga zajema pravica do pitne vode. Glede na to, da sta na Evropsko sodišče za človekove pravice vloženi dve pritožbi, povezani z dostopom do vode in sanitarij, se do rešitve tega vprašanja na sodišču, glede morebitnih ukrepov, povezanih z oskrbovanjem s pitno vodo in sanitarijami na Ministrstvu za okolje in prostor oziroma pristojnem direktoratu ne morejo opredeljevati.

Področje vzgoje in izobraževanja¹⁰

Ministrstvo predloge Amnesty International Slovenije ocenjuje kot korektne.

ZNANSTVENO RAZISKOVALNO ZDRUŽENJE ZA UMETNOST, KULTURNE IN IZOBRAŽEVALNE PROGRAME IN TEHNOLOGIJO – EPEKA

Področje zaposlovanja¹¹

EPEKA je na področju zaposlovanja predlagala naslednje:

- *»Zaposlovanje, podjetništvo, spodbujanje socialnega podjetništva, generator delovnih mest za Rome v obliki socialnih podjetij«.*

V skladu s 6. členom Zakona o socialnem podjetništvu (ZSocP) sodijo Romi v kategorijo najbolj ranljivih skupin na trgu dela. Kljub temu, da je socialno podjetništvo v pristojnosti Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, bo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v okviru svojih pristojnosti na področju spodbujanja socialnega podjetništva v okviru aktivnosti, ki bodo financirane iz sredstev Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 v prvi fazi izvedlo natančno analizo tržnih niš za razvoj vzdržnega socialnega podjetništva in se na osnovi pridobljenih rezultatov iz raziskave lotilo aktivnosti opismenjevanja in usposabljanja pripadnikov ranljivih skupin (kamor spadajo tudi Romi) za oblikovanje uspešnih poslovnih modelov v okviru socialnega podjetništva in delo v socialnih podjetjih.

DR. ROMANA BEŠTER, Inštitut za narodnostna vprašanja

Področje vzgoje in izobraževanja¹²

Na poziv, naslovljen na Inštitut za narodnostna vprašanja, se je odzvala raziskovalka, dr. Romana Bešter, ki je na področju izobraževanja romskih otrok predlagala naslednje:

- *»Spodbujanje vključevanja romskih otrok v predšolsko vzgojo – oceniti izvajanje dosedanjih programov in nadaljevati z aktivnostmi, ki so se pokazale kot uspešne, oz. po potrebi dopolniti programe z novimi ukrepi;*
- *nadaljevanje in širitev delovanja romskih izobraževalnih inkubatorjev (vključno z zagotavljanjem sredstev za postavitev objektov v romskih naseljih za izvajanje programa inkubatorja, kjer tega doslej še ni in kjer obstajajo prostorske možnosti za to);*

¹⁰ Elektronski dopis Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport z dne 10. 2. 2016.

¹¹ Dopis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti št. 00760-4/2014-10 z dne 26. 2. 2016.

¹² Elektronski dopis Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport z dne 10. 2. 2016.

- v zvezi z delovanjem romskih izobraževalnih inkubatorjev bi bilo dobro zagotoviti tudi bolj aktivno vlogo MIZŠ pri spodbujanju sodelovanja med šolami in inkubatorji, saj redno in aktivno sodelovanje, ki se ga nekatere šole otepajo, prispeva k boljšim rezultatom romskih učencev;
- spodbujanje srednješolskega in visokošolskega izobraževanja Romov (npr. z ustreznimi štipendijami, učno pomočjo);
- usposabljanje učiteljev za poučevanje učencev, ki jim slovenščina ni materni jezik ali ki slovenščine sploh ne znajo oz. je njihovo znanje slabo (za vse učitelje, ne le sloveniste);
- stalno strokovno usposabljanje učiteljev za delo v večkulturnih razredih in za delo z učenci, ki pripadajo različnim ranljivim skupinam (oz. uvajanje teh vsebin že v visokošolske programe, v katerih se izobražujejo bodoči učitelji);
- usposabljanje učiteljev na področju zaznavanja in preprečevanja diskriminacije;
- bolj aktivna vloga MIZŠ pri spremljanju/preverjanju stanja na področju zniževanja pričakovanih standardov znanja za romske učence na nekaterih osnovnih šolah – cilj: preprečevanje diskriminacije in zagotavljanje pogojev, da imajo romski učenci, ki končajo osnovno šolo, s svojim znanjem tudi realne možnosti oz. zadostne dejanske, ne le formalne predpogoje za nadaljevanje šolanja na višjih stopnjah izobraževanja;
- programi za osveščanje staršev romskih otrok o pomenu izobraževanja in redne vključenosti v vzgojno-izobraževalni sistem«.

Ministrstvo se strinja s predlogi, ki so zajeti v prispevku dr. Romane Bešter in ocenjuje, da besedilo vključuje pomembne poudarke.

Področje zaposlovanja¹³

Dr. Romana Bešter je na področju zaposlovanja predlagala naslednje:

»Več zaposlovanja Romov preko javnih del, ki so namenjena urejanju romskih naselij oz. drugače prispevajo k razvoju romske skupnosti«.

V okviru javnih del se ves čas izvaja Program javnih del z nazivom »Pomoč Romom pri socializaciji« in program javnih del »Pomoč pri urejanju romskih naselij« prispevata k razvoju romske skupnosti. Programa se izvajata ob učinkoviti podpori lokalnih skupnosti, izvajanje teh dveh programov se bo nadaljevalo tudi v prihodnjih letih v okviru razpoložljivih sredstev za ta namen. V zvezi s tem je potrebno pojasniti, da sredstva za javna dela še nikoli niso in verjetno tudi nikoli ne bodo zadostovala za vključitev vseh brezposelnih osebe, ki bi si to želeli. Zavedati se moramo, da s sredstvi za aktivno politiko zaposlovanja država ne more pomagati vsem brezposelnim, ampak se omejuje samo na pomoč tistim, najbolj ranljivim skupinam oseb, ki so manj konkurenčni na trgu dela, ravno zato so Romi opredeljeni kot prednostna ciljna skupina javnih del.

ROMEO VARGA (NEKDANJA RRA MURA)

Področje vzgoje in izobraževanja¹⁴

Predlogi s področja izobraževanja so po mnenju pristojnega ministrstva smiselni in podobni tistim, ki so jih predlagali že drugi. Kar zadeva sistemizacijo romskih pomočnikov na šolah in v vrtcih, bo ministrstvo za to poskušalo vzpostaviti pogoje v okviru projekta (skozi izobraževanje romskih pomočnikov do stopnje, ki bo primerna za zaposlitev v vzgoji in izobraževanju).

¹³ Dopis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti št. 00760-4/2014-10 z dne 26. 2. 2016.

¹⁴ Elektronski dopis Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport z dne 10. 2. 2016.

Glede predmeta »Romska kultura« v šolah je ta možnost že zdaj zagotovljena v obliki izbirnega predmeta, a je težava v tem, da pogosto ni dovolj prijav za izvedbo. Ministrstvo bo v prihodnje vzpostavilo dialog s šolami, da skupaj ocenijo situacijo in predlagajo možne rešitve.

Za vzpostavitev morebitnega sistema štipendiranja romskih študentov ministrstvo opozarja, da je za to področje pristojno Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Področje zaposlovanja¹⁵

Romeo Varga je na področju sistema štipendiranja predlagal naslednje:

»Zagotovitev štipendij za Rome«.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti podaja pojasnilo, da so Romi na področju štipendij izenačeni s pravicami in dolžnostmi z ostalimi državljani Republike Slovenije.

Področje kulturne dejavnosti¹⁶

Romeo Varga, predstavnik nekdanje Regionalne razvojne agencije Mura, je na področju kulturne in medijske dejavnosti romske skupnosti predlagal naslednje:

1.

»Predstavniki Romov v Programskem svetu RTV Slovenija«.

Po mnenju Ministrstva za kulturo oziroma pristojnega direktorata bi zagotovitev predstavnika Romov v Programskem svetu RTV Slovenija terjala spremembo Zakona o Radiotelevizija Slovenija (ZRTVS-1). Ministrstvo za kulturo takšni parcialni spremembi zakona ni naklonjeno, saj Nacionalni program za kulturo 2014-2017 (NPK 2014-2017) zavezuje, da se pripravi celovita sprememba medijske zakonodaje, torej vključno s prenovo ZRTVS-1, ki mora temeljiti na nacionalni strategiji medijev. Med pomembnimi vprašanji, ki bodo predmet sprememb ZRTVS-1, bo vsekakor tudi nova ureditev vodenja, upravljanja in nadzora na RTV Slovenija. Ker pa je zadevna medijska strategija, ki bo skladno z NPK 2014-2017 predstavljala strateško izhodišče in vsebinsko podlago za ureditev teh pomembnih zakonskih vprašanj, je predhodna ureditev tega vprašanja v strategiji za Rome, neustrezna. Predlog, da imajo Romi zagotovljenega predstavnika v Programskem svetu RTV Slovenija, je v tem smislu zlasti preuranjen, saj se v tem trenutku še ne ve niti to, kakšna bo prihodnja pravno-organizacijska oblika RTV Slovenija in posledično, kateri bodo njeni organi.

Ne glede na to ministrstvo meni, da se dosedanja ureditev programskega sveta kot predstavništva nekih parcialnih interesov, bodisi predstavnikov manjšin, političnih skupin, verskih skupnosti ali drugih interesnih in družbenih organizacij, ni izkazala za najbolj ustrezno rešitev, ampak bi bilo treba v prihodnji zakonski ureditvi tega področja razmišljati zlasti o takšnem oblikovanju najvišjega organa RTV Slovenija, ki bo odražal visoko strokovnost in profesionalnost znanj njihovih članov, zlasti na medijskem in drugih relevantnih področjih.

2.

»Uvedba strokovnega delavca na Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti, ki bo zadolžen za razvoj in podporo romske kulture in kulturnih dejavnosti organizacij in posameznikov«.

Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju romske skupnosti poteka na Ministrstvu za kulturo, zato na JSKD takega razpisa ni, zato tudi ni svetovalca za to področje (kot je na MK).

¹⁵ Dopis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti št. 00760-4/2014-10 z dne 26. 2. 2016.

¹⁶ Dopis Ministrstva za kulturo št. 0952-1/2014/ z dne 12. 2. 2016.

JSKD pa že sedaj s svojimi izpostavami, strokovnostjo in razpoložljivimi finančnimi sredstvi pomaga romskim društvom na območjih, kjer ta delujejo.

Ministrstvo tudi pozitivno ocenjuje povezovanje kulture s turizmom in v okviru svojih ukrepov in razpisov že zdaj podpira tudi tovrstne projekte. Enako ministrstvo v okviru svojih ukrepov že podpira tudi projekte, namenjene ohranjanju romske kulturne dediščine.

LJUDSKA UNIVERZA LENDAVA, LJUDSKA UNIVERZA MURSKA SOBOTA, LJUDSKA UNIVERZA KOČEVJE, CENTER ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO TREBNJE

Področje vzgoje in izobraževanja¹⁷

Po mnenju pristojnega ministrstva so predlogi institucij, ki delujejo na področju izobraževanja odraslih, načeloma smiselni.

Področje zaposlovanja¹⁸

Institucije, ki delujejo na področju izobraževanja odraslih, so na področju zaposlovanja predlagale naslednje:

1.

»Izboljšanje zaposljivosti Romov in povečanje njihovega socialnega vključevanja in dostopa na trg dela«.

Programi in aktivnosti ukrepa: Vključevanje Romov v ukrepe države na trgu dela za obdobje 2016 do 2021, predstavljajo celovito ukrepanje z namenom izboljšanja zaposljivosti in zaposlenosti Romov.

2.

»Šola za starše«.

Glede na dejstvo, da je po slovenski zakonodaji družina opredeljena kot gradnik družbe in glede na to, da se v družini izvaja proces izgradnje otroka skozi proces primarne socializacije, menimo, da je predlog izviren in vsebinsko zelo uporaben kot ena od bodočih dejavnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Ker je med Romi, kot izpostavlja tekst predlogov, še vedno prisotno starševstvo v zgodnji mladosti, ko "mnogi še ne vedo ali pa niso pripravljeni in sposobni odgovorno in zrelo skrbeti za svoje otroke", je ministrstvo prepričano, da bi šola za (bodoče) starše zelo pozitivno kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno vplivala na vzgojo in vrednostne sisteme, ki jih romski starši pri vzgoji prenašajo na otroke. Na ministrstvu menijo, da bi šola za starše vplivala tudi na zmanjševanje razkorakov v vrednotah med Romi in ostalim prebivalstvom v šolah ter na spremenjen odnos Romov do šolanja.

3.

»Mentorstvo za Rominje«.

Rominje so znotraj ranljive skupine Romov, glede na položaj, ki jim je določen v romski družini in družbi, še ranljivejša skupina od Romov. Zalo majhen delež, tudi v primerjavi z moškimi člani romske skupnosti, jih ima srednješolsko izobrazbo. Na ministrstvu se strinjajo s trditvijo, da je na poti izboljšanja položaja romskih žensk delo z mladimi dekletimi na prehodu iz osnovne v srednjo šolo in v prvih letnikih srednješolskega izobraževanja izrednega pomena. Predlog

¹⁷ Elektronski dopis Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport z dne 10. 2. 2016.

¹⁸ Dopis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti št. 00760-4/2014-10 z dne 26. 2. 2016.

mentorstva za Rominje bodo na ministrstvu vsebinsko vzeli v obzir, natančno pregledali evropske primere dobrih praks ter se lotili priprave projektov na to temo, saj menijo, da lahko generira multiple pozitivne učinke na področju obravnave romske problematike.

DR. JERNEJ ZUPANČIČ, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Področje urejanja bivanjskih razmer romske skupnosti¹⁹

Dr. Jernej Zupančič je na področju prostorskega urejanja predlagal naslednje:

»Premisleki na državni / zakonodajni ravni, da bi te procese legalizacije ad hoc z namenom čim prejšnje formalne legalnosti, lahko sproži (dokaj verjetno) vsaj dva problema: 1. neuskkljenost oz. kolizijo formativnih in stvarnih pogojev bivanja in 2. povečajo aspiracije po državnem intervencionizmu in zmanjšujejo pripravljenost vseh, ne le »socialnih« akterjev, po določenem popuščanju. Utrjuje pričakovanje, da je ustvarjanje dobrih pogojev bivanja naloga (tudi finančna) družbe / države in ne posameznika (lastnika, uporabnika). Treba se je zavedati, da socialni poraženci bodo in z njimi tudi določena kvota ljudi, ki bo svoj uporabni prostor marginalizirala. Teh procesov ni smiselno pospeševati, pač pa zavirati, kolikor se da preventivno preprečevati in tudi v skromnejših pogojih usmerjati k odgovornemu ravnanju. Suma summarum je prizadevanje za hitro legalizacijo (ali celo abolicijo) kratkovidno početje, kontraproduktivno in v smislu kompetitivnosti celotne družbe neodgovorno početje politične elite. Je preprost populistični trik z mnogimi dolgoročnimi slabimi posledicami, podobno kot je bila (začasna) opustitev primerne zemljiške politike, z obdavčitvijo vred.

Primarni cilji

Iz tega zgornjega zapisa sledi opredelitev primarnih ciljev, ki smo jih v preteklih letih že opredelili in postavili, tj. vzpostavljanje postopne legalnosti vseh romskih naselbin ob hkratnem infrastrukturnem in drugem funkcijskem napredku, pri čemer je treba imeti pred očmi tako razvojno naravnost in s tem povezano individualnost naselij, kakor na drugi strani varovalno za obstoječo kulturno dediščino, ki je (mora postati) prepoznavna kot dediščina slovenskega naselbinskega prostora, države in končno tudi nacije.«

Ministrstvo za okolje in prostor oziroma pristojni direktorat je predlagal več ukrepov, ki jih je oblikoval ob upoštevanju »Koncepta modernizacije romskih naselij oziroma načela dobre prakse pri reševanju prostorske problematike romskih naselij«, ki ga je v pomoč občinam pripravila Strokovna skupina za reševanje prostorske problematike romskih naselij. V Konceptu je urejanje romskih naselij in njihovo vključevanje v slovenski naselbinski sistem opredeljeno kot proces, ki lahko uspešno poteka le »ob partnerstvu občin, Romov in državnih institucij, v katerem mora vsak od akterjev izpolniti obveznosti iz svojih pristojnosti«. Koncept modernizacije romskih naselij obsega:

- prenovu in razvoj romskega naselja ter zagotavljanje infrastrukturne opremljenosti naselja;
- prostorsko in programsko povezanost romskega naselja z okoliškimi naselji;
- participacijo in vključenost Romov pri urejanju naselja;
- ohranitev in razvoj romske kulture.

Komisija Vlade RS za zaščito romske skupnosti je sprejela temeljno usmeritev k zadržanju obstoječih lokacij romskih naselij in dodatno potrdila koncept modernizacije romskih naselij ter sprejela sklep, da navedeni koncept postane smernica za nadaljnje delo vseh pristojnih državnih organov, občin in drugih inštitucij.

Predlagane ukrepe bodo morale izvajati tako državne inštitucije kot tudi občine, vsaka na področju svojih pristojnosti. Smiselno pa bi bilo opredeliti tudi ukrepe, ki bi jih morali izvajati tudi pripadniki romske skupnosti.

Urejanje romskih naselij in njihovo vključevanje v naselbinski sistem je v veliki meri odvisno od sprejetosti pripadnikov romske skupnosti in od pripravljenosti občin, da prostorsko zakonodajo

¹⁹ Dopis Ministrstva za okolje in prostor št. 35001-48/2014/24 z dne 18. 2. 2016.

izvajajo za vse svoje občane enakovredno. Za učinkovitejše reševanje bivalnih razmer pa je pri nekaterih ukrepih, ki jih je predlagalo ministrstvo, predpogoj sprememba zakonodaje.

Po mnenju Ministrstva za okolje in prostor oziroma pristojnega direktorata v prispevku ni navedenih konkretnih predlogov na področju komunalnega opremljanja. Glede na razvojni koncept romskih naselij in navedeno zaporedje faz od zaznave / odločitve do izvedbe upravičene formalizacije (vzpostavljanje legalnosti) je razvidno, da je infrastrukturno opremljanje šele četrta od petih faz, tako da je pred morebitnim opremljanjem z infrastrukturo po mnenju ministrstva oziroma pristojnega direktorata potrebno izvesti predhodne faze.

PEDAGOŠKI INŠTITUT (SAMANTA BARANJA)

Področje vzgoje in izobraževanja²⁰

Pedagoški inštitut (Samanta Baranja) je v zvezi s področjem vzgoje in izobraževanja predlagal naslednje:

- *Vključevanje romskih otrok v kakovostne predšolske programe. Raziskave kažejo, da se je vpliv visokokakovostnih predšolskih programov izkazal kot učinkovit za vse otroke, še posebej pa za otroke iz ogroženih skupin (Grunewald, Rolnick, 2007).*
- *Normative bi bilo potrebno spremeniti tudi v vrtcih v oddelkih, kjer so vključeni romski otroci (tako kot v osnovni šoli); na tak način bi se lahko vzgojitelji bolj posvetili romskim otrokom, individualizaciji dejavnosti in spodbujanju njihovega razvoja.*
- *Poudariti in povečati prisotnost romskih pomočnikov v vrtcu, ki igrajo pomembno vlogo pri vzpostavitvi zaupanja, razumevanju jezika in spodbujanju staršev k zgodnejšemu vpisu njihovih otrok v predšolske programe.*
- *Intenzivno sodelovanje vrtca s starši ter usposabljanje romskih pomočnikov in vzgojiteljev za izvedbo programov za opolnomočenje romskih staršev.*
- *Povezovanje in sodelovanje vrtca z vsemi institucijami in posamezniki v lokalni skupnosti, ki se pri svojem delu soočajo z romsko populacijo (integrirani sistemi).*
- *Intenzivne akcije in ukrepi z namenom ozaveščanja strokovne in laične javnosti o pomenu zgodnjega razvoja in vključevanja romskih otrok in njihovih staršev v kakovostne predšolske programe (vključevanje otrok v kakovostne predšolske programe še pred tretjim letom starosti).*
- *Razvijanje kulturno in jezikovno primernih didaktičnih sredstev za romske otroke in njihove starše, z namenom spodbujanja predbralnih in predopismenjevalnih spretnosti v otrokovem maternem jeziku in uvajanja v drugi jezik.*
- *Stalno strokovno usposabljanje in profesionalni razvoj vzgojiteljev/učiteljev, ki delajo z romskimi otroki.*
- *Organizacija in izvajanje tečajev romskega jezika za vzgojitelje/učitelje, ki delajo z romskimi otroki, saj lahko bistveno prispevajo h krepitvi medkulturnega dialoga. Za to potrebujemo rojene govorce romščine, ki jih je potrebno najprej ustrezno usposobiti.*
- *Za starše, ki ne razumejo slovensko, bi bilo smiselno organizirati tečaje slovenskega jezika in skupne dejavnosti z drugimi starši.*
- *Intenzivno sodelovanje vseh relevantnih deležnikov s predstavniki mreže REYN Slovenija, z namenom iskanja skupnih rešitev na področju dostopa in izvajanja kakovostnih oblik predšolskih programov za romske otroke in njihove starše.*
- *Eden od osnovnih strateških ciljev Programa je izboljšati izobrazbeno strukturo pripadnikov romske skupnosti, kar lahko med drugim dosežemo z nekaterimi že obstoječimi ukrepi, ki bi jih bilo potrebno nadgraditi. Z dvigom izobrazbene ravni pripadnikov romske skupnosti lahko pomembno vplivamo na tretji osnovni strateški cilj Programa, ki govori o povečanju zaposljivosti pripadnikov romske skupnosti.*
- *Bolj sistematično izvajanje, spremljanje in evalvacija Programa in Strategije 2011.*

²⁰ Elektronski dopis Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport z dne 10. 2. 2016.

- *Posebni cilji/ukrepi v Strategiji 2011 bi morali biti tudi finančno ovrednoteni.*
- *Spodbujanje predstavnikov romske skupnosti k aktivni participaciji; romska skupnost je še vedno prepogosto le pasivni udeleženec, katerih ukrepe določajo drugi.*
- *Prepoznavanje primerov dobre prakse v okviru različnih projektov in zagotovitev dodatnih finančnih sredstev iz državnega proračuna.*
- *Zagotoviti trajno financiranje romskih pomočnikov, saj sedanja odvisnost od projektov ne zagotavlja stabilnosti romskim pomočnikom in vrtcem/šolam, kar se odraža v kakovosti načrtovanja vzgojno-izobraževalnega dela z romskimi otroki.*
- *Potrebno bi bilo razrešiti »problem« ločevanja romskih pomočnikov, ki delajo preko projekta in romskih pomočnikov/koordinatorjev, ki delajo preko javnih del.*
- *Predlagamo preimenovanje poimenovanja »romski pomočnik« v »pedagoški asistent« (to poimenovanje se npr. uporablja tudi v Srbiji).*
- *Pregled in natančna opredelitev nalog romskih pomočnikov – nekateri vrtci/šole zahtevajo dela, ki ne sodijo v okvir romskih pomočnikov, zato bi bilo smiselno načrtovati in izvajati (po prenovljeni in nadgrajeni verziji dokumenta, ki opredeljuje delo romskih pomočnikov) usposabljanja za ravnatelje, svetovalne delavce in celoten kolektiv vrtca/šole o delu in pristojnostih romskih pomočnikov.*
- *Smiselno bi bilo spremljati učinke in narediti evalvacijo o delovanju romskih pomočnikov v vrtcih/šolah in tako nadgraditi delovanje romskih pomočnikov.*
- *Vključevanje romskih mediatorjev za delo v romskih naseljih v popoldanskih urah z namenom celostnega pristopa k družini.*
- *Glede na to, da romski izobraževalni inkubatorji prvotno niso bili namenjeni predšolskim otrokom, bi jih v prihodnje lahko nadgradili z izvajanjem različnih oblik vzgojno-izobraževalnega dela, ki bi bili namenjeni otrokom v predšolskem obdobju in njihovim staršem.*

Po mnenju pristojnega ministrstva so predlogi na področju predšolske vzgoje smiselni in jih bo ministrstvo upoštevalo tudi pri izvedbi njihovega projekta. Ministrstvo pa ne podpira poimenskega izpostavljanja nevladne organizacije (mreža REYN Slovenija).

Kar zadeva predlog, da se v Strategiji vzgoje in izobraževanja Romov v RS posamezni cilji tudi finančno ovrednotijo, na ministrstvu menijo, da bo to težko izvedljivo.

V zvezi s problemom ločevanja romskih pomočnikov prek projekta in prek javnih del na ministrstvu menijo, da je to mogoče razrešiti le prek enotnih standardov.

Na ministrstvu tudi ne nasprotujejo preimenovanju romskih pomočnikov in se strinjajo, da je na splošno pridevnik »romski« dokaj zaznamovan. Na ministrstvu sicer ne vidijo potrebe po izrazu asistent, ki je sinonim besede pomočnik, menijo pa, da bi bilo glede novega poimenovanja smiselno odpreti debato in jo zaključiti še pred sistemizacijo teh delovnih mest.

Opredelitev nalog romskih pomočnikov, merjenje učinkov in evalvacijo bodo na ministrstvu izvajali v okviru projekta. Tudi aktivnosti za predšolske otroke v večnamenskih centrih v naseljih bodo na ministrstvu uvedli v okviru potrjenega projekta, in sicer tudi tam, kjer jih do zdaj ni bilo.

POBUDE S PODROČJA SPodbujanja SKLADNEGA REGIONALNEGA RAZVOJA IN SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA

Z vidika pristojnosti Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo²¹ so bile proučene pobude, ki se nanašajo na 14. člen Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 20/11, 57/12 in 46/16), ki določa, da »se pri pripravi regionalnih razvojnih programov, dogovorov za razvoj regij in ukrepov endogene regionalne politike upoštevajo specifične potrebe za razvoj območij, kjer živijo pripadniki romske skupnosti v Republiki Sloveniji. V

²¹ Dopis Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo št. 004-8/2016/3 z dne 5. 2. 2016.

državnem proračunu pa se določijo finančne spodbude za hitrejši razvoj naselij, v katerih živi romska skupnost.» Ta določba je v navedenem zakonu že dlje časa tako, da občasno pristojno ministrstvo izvaja javne razpise za občine za sofinanciranje osnovne komunalne infrastrukture v romskih naseljih. Takšen razpis je bil realiziran tudi v letu 2016. Leta 2015 so bili pripravljene regionalni razvojni programi, ki so potrebno pozornost namenili tudi razreševanju romske problematike, kjer je bilo to relevantno. V pogajanjih za sklenitev dogovorov za razvoj regij je pristojno ministrstvo s strani Pomurske regije in Jugovzhodne Slovenije prejelo pobude za razvojne projekte, pomembne za romsko skupnost.

Glede pobud s področja socialnega podjetništva Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo poudarja, da socialna podjetja lahko kandidirajo na razpise s področja podjetništva, ki se izvajajo za območje cele države. V okviru evropske kohezijske politike pa se v tem programskem obdobju v okviru javnih razpisov Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo odpirajo nove možnosti za sofinanciranje socialnega podjetništva z EU viri.

Ministrstvo bo vse prejete pobude lahko upoštevalo zgolj znotraj navedenih okvirov.

POBUDE S PODROČJA FINANCIRANJA OBČIN

V okviru pristojnosti Ministrstva za javno upravo²² je med pobudami možno zaslediti vprašanje realizacije vsebine drugega odstavka 20. člena Zakona o financiranju občin (Uradni list RS, št. 32/06 – uradno prečiščeno besedilo, 123/06 – ZFO-1 in 57/08 – ZFO-1A) (v nadaljnjem besedilu: ZFO). Ministrstvo za javno upravo pojasnjuje, da ZFO ureja financiranje nalog iz občinske pristojnosti za vse občane na določenem (občinskem) teritoriju in ne ureja posamezne ločene pravice in dolžnosti narodnih manjšin in romske skupnosti. Ministrstvo nadalje navaja, da vsebina 65. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148 in 47/13 – UZ90,97,99) pravi, da položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, ureja zakon, zato je po mnenju ministrstva iz pravno sistemskega vidika povsem jasno in nedvoumno, da se za romsko skupnost to ureja v posebnem zakonu. Za pripravo uredbe iz drugega odstavka 20. člena ZFO v zvezi z uresničevanjem vsebine iz prvega odstavka istega člena pa je po mnenju ministrstva pristojen organ, pristojen za področje varstva narodnih skupnosti in romske skupnosti.

POBUDE V ZVEZI S SODELOVANJEM IN VKLJUČEVANJEM ROMOV V PROCES ODLOČANJA – POSEBNA PRAVICA ROMSKE SKUPNOSTI DO PREDSTAVNIKA V OBČINSKEM SVETU

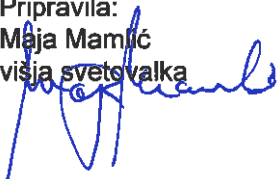
V zvezi s sodelovanjem in vključevanjem Romov v proces odločanja na vseh nivojih po mnenju Ministrstva za javno upravo²³ ni nikakršnih omejitev oziroma imajo Romi vse pravice in možnosti kot vsi ostali državljani Republike Slovenije. Posebna pravica na podlagi pozitivne diskriminacije pa je določena z vsebino petega do desetega odstavka 39. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF in 14/15 – ZUUJFO) (v nadaljevanju: ZLS). Glede instituta »romskega svetnika« s strani Ministrstva za javno upravo do sedaj še ni bila opravljena nobena strokovna analiza. Po mnenju Ministrstva za javno upravo bi tovrstno analizo moral opraviti organ, pristojen za področje varstva narodnih skupnosti in romske skupnosti, kar bi bilo tudi Ministrstvu za javno upravo v pomoč pri morebitni spremembi ZLS. Ministrstvo še opozarja, da je glede vprašanja »avtohtonosti« oziroma »neavtohtonosti« v povezavi s petim odstavkom 39. člena ZLS z

²² Dopis Ministrstva za javno upravo št. 010-183/2015-15 z dne 28. 1. 2016 in št. 010-183/2015-18 z dne 3. 2. 2016.

²³ Dopis Ministrstva za javno upravo št. 010-183/2015-15 z dne 28. 1. 2016 in št. 010-183/2015-18 z dne 3. 2. 2016.

najmanj dvema odločbama že odgovorilo in podalo pojasnila Ustavno sodišče RS (U-I-315/02 z dne 3. 10. 2002 in U-I-176/08-10 z dne 7. 10. 2010).

Pripravila:
Maja Mamič
višja svetovalka

mag. Stanko BALUH
DIREKTOR

Vložiti:

- v zbirko dokumentarnega gradiva.

